

Entremaliar. Entremaliadura [Belv.].

Malicia [Llull], pres del ll. *malitia* 'malesa'; apareix assonant amb *ira* en una prosificació d'Eiximenis (capítol 88); Busa-N. 1507 (D-v-1.3); *maliciar*; *maliciat*, força vulgaritzada entre muntanyencs amb el sentit de 'maligne' per contaminació de *malignat*: «la boira és una broma *maliksiyáda* que porte fred», Cardós (Tavascan, 1934; igual var. i acc. a Tort. i Val., *AlcM*); *maliciós* [S. xiv]: «a tots vedava / no s'acostassen / --- / *maliciosa*, / de mi gelosa / estretament, / pa-

cientment / may ho prenia, / si tart venia», JRoig (Spill, 4455); «mariners y pescadors --- de estos y altres rancs del art de la terra, y de menestrals n'hi ha alguna gent prou *maliciosa* y viciosa», B. de Maldà (*Excurs.*, 116).

Malicós no sembla ser exactament 'malaltís' ni reduït a la Plana de Vic (*AlcM*): el Dicc. Aguiló hi afegeix 'melancònic' i sembla tenir alhora un poc de 'llamenc', 'malmirros' i 'melangiós' (degut probablement a una combinació de *melós* amb *malaltís* i *melangiós*): «se feya'l *malicós* veyent-se cuydat per tan interessants mirades», EmVilanova (*Plor. y Rient*, 173.5); «mi senyora, sempre *malicosa* y feta una esponja», MrnVayreda (*Sang Nova* v, vii, 389); *malicó* [Belv.]; *malicot*; *maliquejar*. També hi entren en joc alteracions de *malignus*, com el *malingrat* 'displícit' que *AlcM* porta de la Pna. de Vic, el fr. *malingre* 'raquític', milanès *malingher* «malaticcio, cagionevole» (Salvioni, *Dial. Mod. Ci. Mi.*, 208) i les diverses variants de (*a*)*malingrar* 'enconarse, amelarse' que detallo i estudio en MALO (DECH III, 785a43-56).

Maligne, pres del ll. *malignus* id.: «Hac Blanquerna temptació de luxúria, dementre que anava ab la donzella, e encontinent se donava a oració --- per sperit *maligne* s'esdevenç que la donzella ac temptació de peccar ab Blanquerna, e ---»; «lo *maligne* àngel porta les ànimes que moren en pecat d'infern», Llull (*Blanq.*, *NCl* I, 260.2; *Merav.* II, cap. 2); «tres gleses són, en las cals fo exausat S. Pere: la glesa dels cavallereyans e dels *malignes* e dels vensedors», *VidesR*, 69r1 (traduint «militantium, malignantium et triumphantium», 180.7). *Malignant* [Eiximenis]; *malignància*; *malignari*; *malignitat* [S. xiv]. *Malignós*.

Malura [fi S. xiv, Turmeda]: usual quasi pertot, fins als Pirineus i fins a Eiv. («llaga, excoriación», PzCabr.); cap al Nord hi ha variants en *-ia*, *malúria* (no sols de Rip., Bg. i Sols., *AlcM*, sinó cap al Gironès i Emp. «una *malúria* del bestiar», Ollers, 1964); *malòria* en ross.: *uná malóri* 'una malura o gam (de les plantes)' a Nyer, Talau i molts pobles del Conflent (1959); *la malóri blánka* 'foídium' a Banyuls d. I. Mar. (1959); *malurat* [*Dag.*]; *malurada*.

Manilla, igual que el fr. *manille* [S. xvii], es prengué del cast. *malilla* [1604], amb dissimilació *l-ll* > *n-ll* (ajudada per influència de *una mà de cartes*), originàriament 'la carta segona en valor, menys que l'as' (per tant *mala* en comparació), veg. DECH (III, 785a 19-26); «divertint-se tots --- amb una *manilleta* en dos partides», B. de Maldà (*Coll.* B. V., 234); sembla que era costum de jugar a la manilla quan s'havien

firmat els capítols matrimonials: «us casau --- els notaris són a casa, / dolsas *manillas* fan», «els jugadós de *manilla* grans xanxas van titant --- un anell d'or li dono per passar més avant / els jugadós de *manilla* s'aixecan y se'n van» i fins sembla possible que arribessin a usar el mot metonímicament pels capítols (car la versió C posa *dolsos capítols* en lloc d'allò); MilàF (*Romillo.*, 298.15). *AlcM* localitza certes variants del joc amb la forma *manjonga* i *manronga* en la zona Barberà-Ebre (> *marronga* Eiv., CpTarr.), que poden resultar de contracció d'un fr. *manille longue* (dissim. en *manijal-* o *manilr-*): la descripció que dona d'aquella implica, en efecte, un joc més prolongat.

CPT.: *Malament*: «havia un fill, lo qual --- volia ésser en orde --- mas sa mare li féu aprendre --- dret, per ço que fos en lo món --- la dona remembrà que havia vist usar *malament* son fill de son saber; e per açò hac conciença ---», Llull (*Blanq.*, *NCl* I, 183.19); aviat usat com a mer intensiu pejoratiu: «cant --- oí parlar dels sarvidós --- qui eran mal menats, sí-n fo *malament* dolent», Reixac (*Q.*, 62.19), i això en el Ross., s'ha gramaticalitzat tant que també s'hi usa amb sentit positiu: «té una minyona que és *malamèn* bonica!» (Cornellà del Bèrcol, 1960).

Malambrós mall, mot predilecte d'AMAlcover, que l'usa a balquena en les *Rondaies* i en el BDLC (III, 328, 331 etc.); segons *AlcM* és ben arrelat popularment, si bé al costat del manacorí *malambrós*, partint d'una pronúncia del femení, reduït a *malambrósa*, se n'ha tret un masculí *malambróu* (Palma, Bunyola) o *malimbróu* (Alaró); coses totes que no tenen res d'estrany; però seria alteració de *malamorós*, que de fet és ben usual, sobretot a l'Illa, en el sentit de 'adust, aspre de tracte' (*Dag.*, *Damen.*, *AlcM*): com a prova cita un passatge de les *Rondayes*, on *malambrós* en efecte, significa aproximadament el mateix.

Observo, però, que Alcover l'aplica tant o més sovint a coses i amb el sentit de 'feréstec, silvestre': «sempre los quedaren enfonsys de muntanyes y paratges esquerrans y *malambrosos*, aont se arrecorenaren de la influència llatina» (BDLC I, 243); i això em fa pensar que un compost parasintètic de *mala* i *ombra* no fóra menys bona base semàntica; i, des del punt de vista fonètic, fóra més fàcil que la contracció de *mal-amorós*: ¿un mot tan viu, i una arrel tan productiva en la llengua, com la d'*amor*, s'hauria deixat deformar fonèticament? O bé vindria de *mal-humorós*, en el qual també hem de pensar, cf. *eixombrar* variant d'EIXAMORAR EXHUMORARE.

Ara bé, si partim d'*ombra* l'aspecte semàntic és tan bo si no millor, cf. fr. *ombrageux* 'recelós', cast. *mala sombra* 'manca de gràcia o de sort', *sombrio* = fr. *sombre* etc. I, en efecte, altres mallorquins no participaven de la interpretació Alc-Moll, car en el *Damen.* no trobem *malambrós* sinó justament amb *-o-*, donant a triar entre la grafia *malombrós* i *malhombrós* (és sabut que no són pocs els qui grafien *hombra* per ÒMBRA) i amb la definició «lo que tiene ceño o sobrecejo, *vultu torvus*, *tetricus*» (i notem «lo que ---» no pas «el que ---»), junt amb *malembro* «regañon mal